

Nota reserves en voorzieningen Ridderkerk 2016 – 2019

25 april 2016

Inhoud	Pag.
1. Inleiding	2
2. Samenvatting van de kaders, voorstellen en financiële gevolgen	2
3. Wettelijk kader vorming reserves	4
4. Wettelijk kader vorming voorzieningen	4
5. Indeling reserves binnen Ridderkerk	5
6. Nieuwe kaders reserves	6
7. Indeling voorzieningen binnen Ridderkerk	7
8. Analyse nut en noodzaak reserves en voorzieningen	8
9. Cijfermatig beeld reserves	13
10. Cijfermatig beeld voorzieningen	14
11. Toerekening rente (bespaarde rente)	15

1. Inleiding

Het doel van deze nota is dat de raad kaders voor de vorming van een verantwoorde reserve- en voorzieningenpositie vast stelt. Het voorkomen dat er overal potjes voor worden gevormd die niet echt nodig zijn, is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Uiteindelijk gaat het er om zicht te krijgen en te behouden op de concrete bestedingsdoelen en (totale) omvang van de reserves en de voorzieningen.

Het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen is een verantwoordelijkheid van de raad. Daarbij moet voldaan worden aan datgene wat hierover is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV-5 maart 2016). In de Financiële verordening Ridderkerk 2014 is aangegeven dat het college de nota reserves en voorzieningen opstelt en dat de raad deze vaststelt. De laatste nota over reserves en voorzieningen van Ridderkerk dateert uit 2011. Deze nota strekt zich uit over de periode 2016-2019.

Alle cijfers in deze nota zijn gebaseerd op de cijfers van de concept-jaarrekening 2015 – dus tot 31 januari 2015.

2. Samenvatting van de kaders, voorstellen en financiële gevolgen

Kaders

In deze samenvatting zijn de kaders opgenomen die expliciet voor Ridderkerk gelden. De wettelijke verplichtingen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn in hoofdstuk 3 en 4 opgenomen.

Kader 1:

Het (bestedings)doel van de bestemmingsreserve wordt vastgelegd bij de vorming van de reserve en onderbouwd met een bestedingsplan dat naar zijn aard een incidenteel karakter heeft. Bij de vorming van de bestemmingsreserve wordt de looptijd bepaald.

Kader 2:

Na verstrijken van de afgesproken looptijd valt een eventueel restant in de reserve vrij ten gunste van de algemene reserve. Indien bij het verstrijken van de looptijd geconstateerd wordt dat eventuele restantmiddelen langer nodig zijn, dan is hiervoor een nieuw raadsbesluit nodig waarbij doel, omvang en looptijd opnieuw worden afgewogen.

Kader 3:

Binnen Ridderkerk wordt rente toegerekend aan reserves. Voorgesteld wordt dit op aangeven van de nieuwe aanbevelingen van de commissie BBV niet meer te doen met ingang van de begroting 2017. De financiële gevolgen van deze aanpassing leveren een structureel voordeel op voor de begroting omdat er meer rente ten gunste van de exploitatie zal overblijven. De algemene reserve zal jaarlijks echter niet meer groeien met het bedrag aan rente. De precieze financiële effecten worden bij het opstellen van de begroting 2017 in beeld gebracht.

Kader 4:

Rentebijdraging aan voorzieningen is volgens het BBV niet toegestaan en vindt dan ook niet plaats.

Voorstellen

Voorstel 1:

De dekkingsreserve (2011) 2015 opheffen en een bedrag van € 3.595.100 aan de algemene reserve toe te voegen.

Het college heeft al eerder aangegeven de dekkingsreserve (2011) 2015 niet meer te willen hanteren. De (meerjaren)begroting moet structureel sluitend zijn zonder inzet van deze (algemene) dekkingsreserve die dan ook kan vervallen.

Voorstel 2:

De reserve transitiegelden decentralisatie AWBZ begeleiding en verzorging opheffen en een bedrag van € 35.900 aan de algemene reserve toe te voegen.

Voorstel 3:

De reserve transitiegelden decentralisatie Jeugdzorg opheffen en een bedrag van € 3.200 aan de algemene reserve toe te voegen.

Voorstel 4:

De reserve risico afkoopsommen participatie opheffen en een bedrag van € 62.400 aan de algemene reserve toe te voegen.

Voorstel 5:

De reserve frictiekosten BAR-samenwerking opheffen en een bedrag van € 45.800 aan de algemene reserve toe te voegen.

Voorstel 6:

De reserve SLOK-projecten opheffen.

Voorstel 7:

De reserve eenmalige uitgaven Wmo opheffen en een bedrag van € 258.600 aan de algemene reserve toe te voegen.

Voorstel 8:

De reserve afkoopsommen baatbelasting opheffen.

Voorstel 9:

De reserve bodemonderzoeken en –saneringen opheffen.

Financiële gevolgen

Financiële samenvatting bovenstaande voorstellen:

Vervallen van reserves t.g.v. de algemene reserve:

Dekkingsreserve (2011) 2015	3.595.100
Reserve transitiegelden decentralisatie AWBZ	35.900
Reserve transitiegelden decentralisatie Jeugdzorg	3.200
Reserve risico afkoopsommen participatie	62.400
Reserve frictiekosten BAR-samenwerking	45.800
Reserve eenmalige uitgaven Wmo	258.600
Totaal ten gunste van de algemene reserve	4.001.000

3. Wettelijk kader vorming reserves

Wanneer de gemeente grote uitgaven voor een bepaald beleidsveld verwacht, kan zij er voor kiezen om hierop te anticiperen door het instellen van een reserve. Reserves vormen het eigen vermogen van de gemeente. De algemene reserves vormen samen met de post voor onvoorziene uitgaven het weerstandsvermogen. Hierop liggen geen concrete claims. Ze worden uitsluitend aangesproken in het geval dat de begroting en eventuele bestemmingsreserves geen oplossing bieden voor een financiële tegenvaller.

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om reserves in te stellen en op te heffen binnen de grenzen van de wettelijke regelgeving, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Op grond van het BBV besluit de gemeenteraad ook over de stortingen en/of onttrekkingen aan de reserves. De geraamde onttrekkingen en stortingen worden opgenomen in de jaarlijkse begroting van enig jaar en worden met het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad bekrachtigd. In de reguliere planning&control-instrumenten (begrotingswijzigingen) wordt gerapporteerd over afwijkingen rond deze onttrekkingen en toevoegingen.

In het BBV worden twee typen reserves voorgeschreven:

1. Algemene reserves
2. Bestemmingsreserves

In hoeverre binnen deze twee categorieën een nadere onderverdeling wordt gemaakt, is de vrijheid van de desbetreffende gemeente (zie hoofdstuk 5). Ook is wettelijk vastgelegd dat het jaarlijkse jaarrekeningresultaat wordt verrekend met de algemene reserve. De raad kan bij het vaststellen van de jaarrekening besluiten via de algemene reserve om het jaarresultaat (deels) op een andere manier te bestemmen.

4. Wettelijk kader vorming voorzieningen

Ook de vorming van een voorziening kan plaatsvinden op basis van de verwachting dat er grote uitgaven opkomst zijn. Echter, de vorming van voorzieningen is wettelijk veel dwingender voorgeschreven dan bij reserves. Het BBV schrijft het volgende voor:

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
  - a) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b) op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c) kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
  - d) de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (b.v. voor investeringen in rioleringen).
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (zoals rioolrecht en afvalstoffenheffing).

Het is de gemeenteraad die de voorzieningen instelt of opheft. Vanwege het dwingende wettelijke karakter van de voorzieningen, is hier in de regel geen ruimte om af te wijken van hetgeen wordt voorgesteld. Het vormen van een voorziening wordt daarom vanuit praktisch oogpunt bij de verschillende planning- en control-instrumenten aan de raad voorgelegd.

De vorming van een nieuwe voorziening waaraan een beleidswijziging ten grondslag ligt (bijvoorbeeld het vormen van een nieuwe meerjarenonderhoudsvoorziening) vergt een expliciet raadsbesluit.

In de begroting wordt jaarlijks een overzicht opgenomen van de beoogde dotaties en inzet van de voorzieningen.

5. Indeling reserves binnen Ridderkerk

Om het inzicht in de reserves te vergroten en omdat de bestemmingsreserves uiteenlopende bestedingsdoelen hebben, is er binnen Ridderkerk een nadere indeling aangebracht:

A. Algemene reserve

De algemene reserve vormt een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente. De algemene reserve dient om middelen zonder bestemming achter de hand te hebben die als dekkingsmiddel kunnen worden ingezet. Dit kan gaan om onverwachte tekorten, ruimte voor nieuw beleid en het opvangen van risico's die zijn beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen. De raad heeft in 2011 bepaald dat de ondergrens van de algemene reserve € 20 miljoen bedraagt.

B. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden binnen Ridderkerk in een viertal groepen onderverdeeld:

- B1. Dekkingsreserves
- B2. Kapitaallastenreserve (gekoppeld aan investeringen)
- B3. Onderhoudsreserves
- B4. Overige bestemmingsreserves

B1. Dekkingsreserves

Het gaat hier om reserves die dienen om de exploitatie sluitend te maken. Voor Ridderkerk worden de volgende dekkingsreserves onderscheiden:

- **Dekkingsreserve 2004**
- **Dekkingsreserve (2011) 2015**

B2. Kapitaallastenreserve (gekoppeld aan investeringen)

Indien er inzet van eigen middelen gewenst is bij bepaalde investeringen dan is wettelijk voorgeschreven dit via zogenaamde kapitaallastenreserves te doen. Zo kunnen bijvoorbeeld de kapitaallasten (rente en afschrijving) van investeringen in nieuwbouw van gebouwen met een eenmalige inzet van de reserve meerjarig worden afgedekt tot het einde van de afschrijvingstermijn. Binnen Ridderkerk zijn deze ondergebracht in de:

- **Kapitaallastenreserve**

B3. Onderhoudsreserves

Voor enkele beleidsterreinen op het gebied van groot onderhoud zijn binnen Ridderkerk reserves gevormd. De verplichtingen voor groot onderhoud worden gebaseerd op een MeerjarenOnderhouds-Planning (MJOP). Ieder jaar wordt bekeken of deze reserves voldoende van omvang zijn. Het gaat om de volgende reserves:

- **Onderhoud en baggeren haven**
- **Verhuurde gebouwen**
- **Basisonderwijs**
- **Gymnastieklokalen**
- **Verhardingen**
- **Openbare verlichting**
- **Watergangen**
- **Speel terreinen**
- **Sportaccommodaties**
- **Groot onderhoud sportaccommodaties Sport en Welzijn**

B4. Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves zijn reserves die met een specifiek doel zijn gevormd. Deze bestemmingen kunnen betrekking hebben op specifieke tijdelijke projecten of eenmalige beleidsintensiveringen. Dit zijn de volgende:

- **Overstapplaats Deltapoort**
- **Ontwikkelingssamenwerking**
- **Transitiegeld AWBZ**
- **Transitiegeld Jeugdzorg**
- **Risico afkoopsommen participatie**
- **Frictiekosten BAR-samenwerking**
- **Omgevingslawaaï**
- **SLOK-projecten**
- **Investerings stedelijke vernieuwing**
- **Beeldende kunst**
- **Eenmalige uitgaven Wmo**
- **Afkoopsommen baatbelasting**
- **Bodemonderzoeken en –saneringen**
- **Sociaal domein**
- **Ondergrond brengen hoogspanningsleiding**
- **Landschapstafel**

6. Nieuwe kaders reserves

Het uitgangspunt in de gemeentelijke begroting is dat structurele zaken/budgetten ook structureel zijn gefinancierd en dat incidentele zaken/budgetten incidenteel worden gefinancierd. De raad heeft de bevoegdheid om voor specifieke projecten, intensiveringen of andere zaken met een tijdelijk karakter een specifieke bestemmingsreserve te vormen. Om een doelmatige inzet van middelen mogelijk te maken en te voorkomen dat middelen “geparkeerd” worden zonder concreet bestedingsdoel, worden voor de vorming van specifieke bestemmingsreserves onderstaande kaders gehanteerd.

Kader 1:

Het (bestedings)doel van de bestemmingsreserve wordt vastgelegd bij de vorming van de reserve en onderbouwd met een bestedingsplan dat naar zijn aard een incidenteel karakter heeft. Bij de vorming van de bestemmingsreserve wordt de looptijd bepaald.

Kader 2:

Na verstrijken van de afgesproken looptijd valt een eventueel restant in de reserve vrij ten gunste van de algemene reserve. Indien bij het verstrijken van de looptijd geconstateerd wordt dat eventuele restantmiddelen langer nodig zijn, dan is hiervoor een nieuw raadsbesluit nodig waarbij doel, omvang en looptijd opnieuw worden afgewogen.

7. Indeling voorzieningen binnen Ridderkerk

Voor Ridderkerk geldt de volgende onderverdeling van voorzieningen:

A. Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's

- **Wethouderspensioenen**

B. Voorziening voor middelen derden met bestedingsverplichtingen

Het gaat hier om een gesloten systeem waarin inkomsten (zogenaamde bekleemde middelen) worden ingezet om bijhorende dienstverlening (met een bestedingsverplichting) te realiseren. Binnen Ridderkerk gaat het om de heffingen voor onderhoud graven, lijkbezorging, riolering en afvalstoffen:

- **Onderhoud graven 10/20 jaar**
- **Bekleemde middelen lijkbezorging**
- **Vervanging riolering**
- **Bekleemde middelen riolering**
- **Bekleemde middelen afvalstoffenheffing**

C. Voorziening verwachte verliezen grondexploitatie:

- **Verliezen grondexploitaties**

Toelichting:

1. Wethouderspensioenen

Deze voorziening dient om toekomstige pensioenuitkeringen (concrete verplichtingen) aan (voormalige) wethouders te verstrekken c.q. om opgebouwde rechten te kunnen betalen wanneer deze worden opgevraagd voordat de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt.

2. Onderhoud graven 10/20 jaar

De storting in deze voorziening bestaat uit ontvangen afkoopsommen voor onderhoud graven en de bespaarde rente over het saldo van de voorziening per 1 januari (contante waarde). De onttrekking aan de voorziening betreft de onderhoudslasten van de begraafplaatsen.

3. Bekleemde middelen lijkbezorging

De voorziening heeft tot doel overschotten of tekorten bij de jaarrekening over meerdere jaren in de tarieven te verrekenen.

4. Vervanging riolering

De voorziening is ingesteld bij het GRP-V en dient ter dekking van de vervangingskosten van rioleringswerken. De dotatie aan de voorziening is afhankelijk van de werkelijke uitgaven.

5. Bekleemde middelen riolering

Doel van deze voorziening is dat door de inzet ervan de tarieven zo laag mogelijk kunnen blijven. In 2012 is het GRP-V vastgesteld. Daarbij is over een periode van 40 jaar een doorrekening gemaakt van de noodzakelijke onttrekkingen en toevoegingen aan deze voorziening.

6. Bekleemde middelen afvalstoffenheffing

De voorziening dient om voor- en nadelen op de inzameling van huishoudelijk afval via de afvalstoffenheffing te egaliseren, zodat op rekeningbasis volledige kostendekking wordt bereikt. De voorziening wordt gevoed door de ontvangen afvalstoffenheffing.

7. Verliezen grondexploitaties

Uitsluitend vanuit het voorzichtigheidsbeginsel in de verslaggevingsvoorschriften is voor de waardering van de voorraad gronden een voorziening voor mogelijke verliezen getroffen van totaal € 4.071.500 (€ 3.931.000 t.b.v. in exploitatie genomen complexen en € 140.500 t.b.v. exploitaties door derden). Voorzieningen voor verliesgevendende grondbedrijfcomplexen worden rechtstreeks op de post voorraad gronden van de balans (activa-kant) in mindering gebracht (en staan dus niet onder de voorzieningen op de balans aan de passiva-kant).

8. Analyse nut en noodzaak reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen zijn belangrijke instrumenten om de financiële huishouding van de gemeente gezond te houden. Echter, bij een te ruimhartig beleid, kan het gevaar bestaan dat er teveel geld in "potjes" wordt gereserveerd, die beter ingezet kunnen worden voor andere op dat moment urgentere doelen. Vandaar dat hieronder iedere reserve en voorziening wordt bekeken naar nut en noodzaak en naar eventuele plafonds en ondergrenzen.

Reserves

1. Algemene reserve

De algemene reserve is eind 2015 gegroeid naar € 29,2 miljoen. Uit de risico-analyse die twee keer paar jaar wordt uitgevoerd, komt naar voren dat er een risicoprofiel is van afgerond € 7 miljoen. De ondergrens van de algemene reserve is door de raad op 20 april 2011 bepaald op € 20 miljoen. De algemene reserve is bedoeld als buffer voor de te lopen risico's. Hieruit volgt dat het niveau van € 20 miljoen aan de hoge kant is.

2. Dekkingsreserve 2004

De reserve dient als algemeen dekkingsmiddel ten gunste van de exploitatie volgens een bij de vorming bepaald schema. Dit is vastgelegd in de meerjarenbegroting. Het laatste jaar van aanwending is 2022 en dan vervalt deze dekking en daarmee deze reserve.

De reserve is ingesteld bij de Nota reserves 2004 onderdeel vrije reserves van februari 2004 en gevormd uit een gedeelte van de vrije reserve, de dekkingsreserve algemene dienst en de algemene dekkingsreserve 2002.

3. Dekkingsreserve (2011) 2015

Doel van de reserve is om voorziene tekorten van de meerjarenbegroting 2015-2017 te dekken in afwachting van eventueel noodzakelijke bezuinigingen. De inzet van de reserve is afhankelijk van de mate waarin tekorten zich daadwerkelijk voordoen.

De reserve is ingesteld bij de Kadernota 2011. Bij de Kadernota 2015 is de reserve herbenoemd voor de nieuwe periode 2015-2018. Over 2015 is sprake van een voordelig rekeningsaldo. Een aanwending van de reserve is daarom ook dit jaar niet aan de orde. Het beginsaldo van deze reserve van afgerond € 3,6 miljoen is na 5 jaar nog steeds onaangetaast gebleven.

Voorstel 1:

De dekkingsreserve (2011) 2015 opheffen en een bedrag van € 3.595.100 aan de algemene reserve toe te voegen.

Het college heeft al eerder aangegeven de dekkingsreserve (2011) 2015 niet meer te willen hanteren. De (meerjaren)begroting moet structureel sluitend zijn zonder inzet van deze (algemene) dekkingsreserve die dan ook kan vervallen.

4. Kapitaallastenreserve

De kapitaallastenreserve dient om de rente en afschrijving van bepaalde investeringen te dekken. De toevoeging in 2015 van in totaal € 297.800 betreft de bespaarde rente en de onttrekking in 2015 van in totaal € 696.800 de aanwending van de reserve ten gunste van de exploitatie. De reserve volgt het verloop van de kapitaallasten van de desbetreffende activa, inclusief eventuele extra aanwending voor extra afschrijvingen. Het gaat hierbij om de volgende investeringen:

Herwaardering diverse investeringen	Begraafplaats Vredehof	Parkeergarage gemeentehuis
Uitbreiding Vredehof	Rouwcentrum	Jongerencentrum PC Hooftstraat
Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	Herbouw de Piramide	Fietsroute Molensteeg, Ben.rijweg, Jorisstr.
Anjerstraat 4	Ds Kerstenschool - gebouw	Blok- buurtspeelruimtes 2010, 2011
Schiestraat 1/3	Ds Kerstenschool - installaties	Uitbreiding Farelcollege
Anjerstraat 6	Kunstgrasveld Rijsoord	Fietshighway Kievitsweg

5. Reserve onderhoud en baggeren haven

De reserve dient om periodiek de haven te kunnen baggeren. De toevoegingen aan deze reserve zijn gedaan om in 2016 het baggeren van de haven te kunnen bekostigen. Vanaf 2017 wordt weer jaarlijks toegevoegd aan deze reserve om in de toekomst weer te kunnen baggeren.

6. Reserve onderhoud verhuurde gebouwen

De reserve dient om grote verschillen in jaarlijkse uitgaven op te vangen. De stand van de reserve is vooralsnog juist en zal worden bepaald aan de hand van een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

7. Onderhoud scholen basisonderwijs

De reserve dient om pieken in de jaarlijkse uitgaven van groot onderhoud te dekken. Deze uitgaven worden jaarlijks geïnventariseerd via het programma huisvestingsvoorzieningen onderwijs. Vanaf 2015 is de gemeente niet meer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud en de aanpassingen van de schoolgebouwen die in gebruik zijn van het basisonderwijs. Het binnenonderhoud lag al in handen van de basisscholen.

8. Reserve onderhoud gymnastieklokalen

Deze reserve is bedoeld om de uitgaven in het kader van groot onderhoud aan de gymnastieklokalen te kunnen opvangen, inclusief eventuele pieken en dalen. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

9. Reserve onderhoud verharding

De reserve dient ter egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud en/of vervanging van elementen- en asfaltverhardingen van wegen, straten en pleinen. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

10. Reserve onderhoud openbare verlichting

De reserve dient ter egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van vervanging van masten, armaturen en lampen van de openbare verlichting. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

11. Reserve onderhoud watergangen

Het doel is egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud aan watergangen, te weten:

- a. Uitbaggeren van sloten en singels;
- b. Schoonmaken van sloten en singels;
- c. Herstel van beschoeiingen langs sloten en singels

De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

12. Reserve onderhoud speelterreinen

De reserve dient om grote verschillen in jaarlijkse uitgaven aan het groot onderhoud van de speelterreinen en de vervanging van speelwerktuigen op te vangen. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

13. Reserve onderhoud sportaccommodaties

Doel van deze reserve is de egalisering van de fluctuaties in het groot onderhoud aan de constructieve delen van de sporthallen en het zwembad. De omvang wordt berekend in een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP).

14. Reserve groot onderhoud sportaccommodaties SenW

De reserve heeft als doel fluctuaties op te vangen in de begroting groot onderhoud van de accommodaties die beheerd en onderhouden worden door Sport en Welzijn. De omvang van deze reserve wordt bepaald door de hoogte van de subsidie aan de stichting Sport en Welzijn t.b.v. groot onderhoud aan de bij de stichting in beheer zijnde accommodaties.

15. Reserve toeristische overstapplaats Deltapoort

Doel is het realiseren van een toeristische overstapplaats in de Deltapoort. De hoogte van de reserve is gebaseerd op een raming van de realisatiekosten.

16. Reserve ontwikkelingssamenwerking

De reserve is ingesteld bij het saldo 2005 (bijdrage VNG) voor projecten in Dogbo, Bénin in het kader van ontwikkelingssamenwerking. De VNG bekostigt een gedeelte van het project. De afronding van het project vindt plaats in de periode van 2012 tot en met 2016, mits de VNG het project continueert. Bij de jaarrekening 2016 zal dan een besluit worden genomen om deze reserve op te heffen.

17. Reserve transitiegelden decentralisatie AWBZ begeleiding en verzorging

Het doel van deze reserve is de dekking van de kosten van invoering van de decentralisatie AWBZ begeleiding en verzorging. De ontvangen bedragen van het rijk hebben de hoogte van deze reserve bepaald. De reserve is ingesteld bij het raadsbesluit van 21 februari 2013, met terugwerkende kracht naar 2012 en heeft een looptijd tot 1 januari 2016. Om die reden kan deze reserve worden opgeheven.

Voorstel 2:

De reserve transitiegelden decentralisatie AWBZ begeleiding en verzorging opheffen en een bedrag van € 35.900 aan de algemene reserve toe te voegen.

18. Reserve transitiegelden decentralisatie Jeugdzorg

Het doel van deze reserve is de dekking van deze kosten van invoering van de decentralisatie Jeugdzorg. De ontvangen bedragen van het rijk hebben de hoogte van deze reserve bepaald. De reserve is ingesteld bij het raadsbesluit van 21 februari 2013, met terugwerkende kracht naar 2012 en heeft een looptijd tot 1 januari 2016. Om die reden en vanwege het geringe bedrag kan deze reserve worden opgeheven.

Voorstel 3:

De reserve transitiegelden decentralisatie Jeugdzorg opheffen en een bedrag van € 3.200 aan de algemene reserve toe te voegen.

19. Reserve risico afkopsommen participatie

De reserve heeft als doel de extra kosten voor afkopsommen te dekken wegens het vervallen van de subsidie voor mensen in een gesubsidieerde baan met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. De hoogte van deze reserve is bepaald via een resultaat in de jaarrekening 2012. In 2014 en 2015 hebben zich geen financiële mutaties voorgedaan. Omdat er geen concrete risico's zijn kan deze reserve vervallen. Risico's worden integraal afgewogen via het risicomanagementsysteem.

Voorstel 4:

De reserve risico afkopsommen participatie opheffen en een bedrag van € 62.400 aan de algemene reserve toe te voegen.

20. Reserve frictiekosten BAR-samenwerking

Het doel van deze reserve is om frictiekosten van de ambtelijke reorganisatie te dekken in het kader van de vorming en opstart van de BAR-organisatie. De reserve is ingesteld bij het raadsbesluit van 13 december 2012 bij de besluitvorming over de BAR-organisatie. Toen is een inschatting van de frictiekosten gemaakt. De verwachting was dat de reserve tot eind 2015 nodig is. In 2015 zijn echter geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Voorstel 5:

De reserve frictiekosten BAR-samenwerking opheffen en een bedrag van € 45.800 aan de algemene reserve toe te voegen.

21. Reserve omgevingslawaai

De reserve heeft als doel de kosten te dekken van het opstellen van gemeentelijke geluidskarten en op deze karten gebaseerde geluidactieplannen. De geluidskarten en geluidactieplannen zijn instrumenten om de geluidbelasting door wegverkeer, industrielawaai en spoorlawaai in de gemeente te beheersen en waar mogelijk terug te dringen.

22. Reserve SLOK-projecten

De reserve betreft een ontvangen subsidie voor de uitvoering van projecten op klimaatgebied. Het betreft de SLOK-subsidie (Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven). De hoogte is bepaald door de

hoogte van een ontvangen subsidie. In 2015 zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve. De reserve heeft geen saldo en kan worden opgeheven.

Voorstel 6:

De reserve SLOK-projecten opheffen.

23. Reserve investeringen stedelijke vernieuwing (ISV)

Het doel van deze reserve is om ISV-prestaties, die aanvankelijk voor 1 januari 2010 voor de Stadsregio Rotterdam gerealiseerd hadden moeten worden, alsnog te behalen. Het resterende bedrag zal de komende periode worden ingezet om diverse concrete projecten te realiseren rond o.a. het transferium, voor bodemsanering Het Zand en een buurtsportlocatie in Drievliet/Het Zand.

24. Reserve beeldende kunst

De reserve dient voor dekking van de kosten van kunst opdrachten c.q. kunstaankopen. De reserve wordt inmiddels wegens bezuinigingen niet meer jaarlijks gevoed. Aanwending zal in 2016 plaatsvinden met de aankoop van een kunstwerk op het Koningsplein na de oplevering van de laatste woningen in het Centrumplan. Daarna wordt de reserve bij de jaarrekening 2016 opgeheven.

25. Reserve eenmalige uitgaven Wmo

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om uitgaven aan de Wmo te kunnen dekken. Omdat de verwachting is dat dit overschot niet structureel zal zijn, is deze reserve alleen bedoeld voor incidentele projecten. Deze afspraak is in de raad gemaakt en in 2007 is besloten het overschot op de Wmo in de bestemmingsreserve te storten. Er worden al jaren geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Voorstel 7:

De reserve eenmalige uitgaven Wmo opheffen en een bedrag van € 258.600 aan de algemene reserve toe te voegen.

26. Reserve afkoopsommen baatbelasting

Conform de nota reserves en voorzieningen 2011 (20 april 2011) is door de raad besloten deze reserve versneld af te bouwen. De laatste onttrekking van € 25.000 heeft inmiddels in 2015 plaatsgevonden waardoor formeel kan worden voorgesteld deze reserve op te heffen.

Voorstel 8:

De reserve afkoopsommen baatbelasting opheffen.

27. Reserve bodemonderzoeken en –saneringen

De reserve dient om het gemeentelijke aandeel in de uitvoering van bodemonderzoeken en -saneringen te dekken. Deze kosten zijn afhankelijk van de kosten van uit te voeren bodemonderzoeken en –saneringen die nogal kunnen variëren en daardoor niet goed voorspelbaar zijn.

De reserve is ingesteld bij de rekening 2005. Jaarlijks wordt een bedrag van € 20.300 in de reserve gestort en worden eventuele aan de orde komende saneringen hieruit gedekt. Grote saneringen kunnen gelet op de beperkte hoogte van deze reserve (saldo is op dit moment zelfs nul) niet worden afgedekt. Voorgesteld wordt om deze reserve te heffen. Het jaarlijkse bedrag van € 20.300 blijft binnen de begroting structureel beschikbaar om kosten van onderzoek en saneringen te kunnen uitvoeren. Mochten er (grote) saneringen nodig zijn dan kan via een integrale afweging de algemene reserve voor deze eenmalige en onvermijdelijke kosten worden ingezet door middel van een afzonderlijk voorstel aan de raad.

Voorstel 9:

De reserve bodemonderzoeken en –saneringen opheffen.

28. Reserve Sociaal Domein

Deze reserve is ingesteld omdat de uitvoering binnen het Sociaal domein open-eind-regelingen betreffen. Na de decentralisatie van rijkstaken is het aantal taken en het bijbehorende gemeentelijke budget enorm toegenomen. Tegelijk is er bij die decentralisatie sprake van een korting ten opzichte van het budget dat bij het Rijk beschikbaar was. Vanwege de onbekendheid met de mate waarin een beroep wordt gedaan op deze voorzieningen, afgezet tegen het beschikbare budget, heeft de raad

ervoor gekozen deze afzonderlijke reserve in te stellen. De reserve kan worden gebruikt om gedurende de implementatiefase 2015 – 2017 van de 3 Decentralisaties onvoorziene uitgaven in het sociaal domein op te vangen.

De reserve is ingesteld bij de jaarrekening 2013 (3 juli 2014) uit het resultaat na bestemming (raadsamendement 2014 - 1A). Bij het vaststellen van de jaarstukken 2014 heeft de raad besloten van het voordelig saldo een bedrag van € 552.800 aanvullend in deze reserve te storten. De hoogte bedraagt per 31-12-2015 derhalve afgerond € 1,6 miljoen.

29. Reserve ondergronds brengen hoogspanningsleiding

Doel is de dekking van het aandeel van de gemeente in het ondergronds brengen van een hoogspanningsleiding bij Oostendam. De reserve is ingesteld op basis van een afzonderlijk raadsbesluit van 10 september 2015.

30. Reserve Landschapstafel in oprichting

Het Natuur en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) heeft een overschot in de algemene reserve uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. De raad heeft besloten deze eenmalige inkomst in te zetten voor de nieuw te vormen Landschapstafel. De reserve is ingesteld bij de 2e tussenrapportage 2015. De uitkering van het NRIJ van € 72.500 is in 2015 niet besteed, zodat deze volledig in de reserve is gestort.

Voorzieningen

De voorzieningen zoals in hoofdstuk 7 beschreven hebben alle een wettelijk dwingend karakter. Omdat ze gevormd zijn voor concrete verplichtingen is de hoogte altijd actueel en is er geen sprake van plafonds en/of ondergrenzen.

9.Cijfermatig beeld Reserves

Cijfermatig zijn de reserves als volgt weer te geven (aansluitend bij de concept jaarrekening 2015) en geven daarmee een totaalbeeld op de omvang ervan.

Nr.	Naam reserve	2014			2015					
		Saldo 31-12-2013	dotatie	onttrekking	Saldo 31-12-2014	dotatie	onttrekking	vrijval	bestemming resultaat 2014	Saldo 31-12-2015
A. Algemene reserves										
1	Algemene reserve	27.615.700	1.372.300	945.800	28.042.200	720.000	2.572.000	0	2.999.900	29.190.100
Totaal algemene reserve (A.)		27.615.700	1.372.300	945.800	28.042.200	720.000	2.572.000	0	2.999.900	29.190.100
B1. Dekkingsreserves										
2	Dekkingsreserve 2004	4.444.600	266.700	653.400	4.057.900	243.500	653.400			3.648.000
3	Dekkingsreserve (2011) 2015	3.595.100	0	0	3.595.100	0	0			3.595.100
Totaal dekkingsreserves (B1.)		8.039.700	266.700	653.400	7.653.000	243.500	653.400	0	0	7.243.100
B2. Kapitaallastenreserve										
4	Kapitaallastenreserve gekoppeld aan investeringen	7.445.700	312.800	668.500	7.090.000	297.800	696.800	0	0	6.691.000
Totaal kapitaallastenreserves (B2.)		7.445.700	312.800	668.500	7.090.000	297.800	696.800	0	0	6.691.000
B3. Onderhoudsreserves										
5	Baggeren haven	191.500	22.700	0	214.200	22.700				236.900
6	Verhuurde gebouwen	211.500	94.400	47.100	258.800	94.400	110.400			242.800
7	Basisonderw ijs	165.600	212.000	22.300	355.300	0	0			355.300
8	Gymnastieklokalen	736.800	45.700	15.700	766.800	45.700	16.400			796.100
9	Verhardingen	5.853.100	1.352.100	1.048.700	6.156.500	1.312.100	1.273.200			6.195.400
10	Openbare verlichting	691.500	112.500	102.200	701.800	112.500	46.000			768.300
11	Watergangen	548.900	84.900	129.700	504.100	84.900	169.900			419.100
12	Speel terreinen	0	70.000	10.000	60.000	70.700	101.600			29.100
13	Sportaccommodaties	35.300	0	0	35.300	0	0			35.300
14	Groot onderhoud sportaccommodaties SenW	1.203.400	324.700	551.900	976.200	274.700	215.100			1.035.800
Totaal onderhoudsreserves (B3.)		9.637.600	2.319.000	1.927.600	10.029.000	2.017.700	1.932.600	0	0	10.114.100
B4. Overige bestemmingsreserves										
15	Overstapplaats deltapoort	1.270.000	0	0	1.270.000	0	0			1.270.000
16	Ontw ikkelingssamenw erking	7.600	0	0	7.600	0	0			7.600
17	Transitiegelden AWBZ	149.700	147.500	113.700	183.500	0	147.600			35.900
18	Transitiegelden Jeugdzorg	154.100	192.700	151.000	195.800	0	192.600			3.200
19	Risicio afkoopsommen participatie	62.400	0	0	62.400	0	0			62.400
20	Friciekosten BAR-samenw erkibng	221.500	0	175.700	45.800	0	0			45.800
21	Omgevingslaw aai	47.700	0	20.800	26.900	0	3.700			23.200
22	SLOK projecten	11.500	0	11.500	0	0	0			0
23	Investeringen stedelijke vernieuw ing	285.200	0	0	285.200	0	0			285.200
24	Beeldende kunst	91.000	0	0	91.000	0	0			91.000
25	Eenmalige uitgaven Wmo	258.600	0	0	258.600	0	0			258.600
26	Afkoopsommen baatbelasting	45.700	2.700	24.900	23.500	1.500	25.000			0
27	Bodemonderzoeken en saneringen	12.700	7.600	20.300	0	20.300	20.300			0
28	Sociaal domein	0	1.054.100	0	1.054.100	0	0		552.800	1.606.900
29	Ondergronds brengen hoogspanningsleiding					880.000	0			880.000
30	Landschapstafel in oprichting					72.500	0			72.500
Totaal bestemmingsreserves (B4.)		2.617.700	1.404.600	517.900	3.504.400	974.300	389.200	0	552.800	4.642.300
Egalisatiereserves heffingen (vervallen)										
-	Beklemden middelen riolering	6.214.300	40.400	6.254.700	0	naar Voorzieningen overgeheveld				-
-	Beklemden middelen lijbezorging	66.900	76.500	143.400	0	naar Voorzieningen overgeheveld				-
-	Beklemden middelen afval	655.300	215.100	870.400	0	naar Voorzieningen overgeheveld				-
Totaal egalisatiereserves (-)		6.936.500	332.000	7.268.500	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves		62.292.900	6.007.400	11.981.700	56.318.600	4.253.300	6.244.000	0	3.552.700	57.880.600

10.Cijfermatig beeld Voorzieningen

Cijfermatig zijn de voorzieningen als volgt weer te geven (aansluitend bij de concept jaarrekening 2015):

Nr.	Naam voorziening	2014			2015			
		Saldo 31-12-2013	dotatie	onttrekking	Saldo 31-12-2014	dotatie	onttrekking	Saldo 31-12-2015
	A. Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico 's:							
1.	Wethouderspensiolen	2.561.100	206.800	106.700	2.661.200	996.800	120.000	3.538.000
-	Exploitatiekosten B.B.O.	50.100	67.500	116.900	700	0	700	0
-	Loopbaanbudget cao	27.500	100	27.600	0	0	0	0
	Totaal voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico 's (A.)	2.638.700	274.400	251.200	2.661.900	996.800	120.700	3.538.000
	B. Voorzieningen voor middelen van derden met bestedingsverplichting							
2.	Onderhoud graven 10/20 jaar derden	3.881.600	580.300	526.600	3.935.300	529.700	534.400	3.930.600
3.	Beklemde middelen lijkbezorging		143.400	0	143.400	29.200	0	172.600
4.	Vervanging riolering		553.400	553.400	0	376.700	376.700	0
5.	Beklemde middelen riolering		6.254.700	0	6.254.700	273.100	0	6.527.800
6.	Beklemde middelen afvalstoffenheffing		870.400	0	870.400	0	448.800	421.600
	Totaal voorzieningen voor middelen van derden met bestedingsverplichting (B.)	3.881.600	8.402.200	1.080.000	11.203.800	1.208.700	1.359.900	11.052.600
					0			
	Totaal voorzieningen (balans - passiva)	6.520.300	8.676.600	1.331.200	13.865.700	2.205.500	1.480.600	14.590.600
7.	C. Verliezen grondexploitatie	4.372.100	105.000	286.800	4.190.300	150.100	268.900	4.071.500
	Totaal verwachte verliezen grondexploitaties (C.) (balans - activa: verlaagd op voorraad grond)	4.372.100	105.000	286.800	4.190.300	150.100	268.900	4.071.500

11.Toerekening rente (bespaarde rente)

Rente t.a.v. reserves

Rentebijdring aan reserves is volgens het nieuwe BBV nog steeds mogelijk, maar de aanbeveling is om dit niet te doen. De commissie BBV adviseert deze rentebijdring niet (meer) toe te passen vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie. Geadviseerd wordt om via een nieuw renteschema inzicht te geven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit renteschema wordt in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken verplicht gesteld.

Kader 3:

Binnen Ridderkerk wordt rente toegerekend aan reserves. Voorgesteld wordt dit op te geven van de nieuwe aanbevelingen van de commissie BBV niet meer te doen met ingang van de begroting 2017. De financiële gevolgen van deze aanpassing leveren een structureel voordeel op voor de begroting omdat er meer rente ten gunste van de exploitatie zal overblijven. De algemene reserve zal jaarlijks echter niet meer groeien met het bedrag aan rente. De precieze financiële effecten worden bij het opstellen van de begroting 2017 in beeld gebracht.

Rente t.a.v. voorzieningen

Kader 4:

Rentebijdring aan voorzieningen is volgens het BBV niet toegestaan en vindt dan ook niet plaats.

De enige uitzondering is als de waardering is gebaseerd op de contante waarde (het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst een of meer betalingen te kunnen verrichten, waarbij rekening is gehouden met rente). Binnen Ridderkerk was dit het geval voor de voorziening onderhoud graven 10/20 jaar. Om de voorziening op peil te houden werd jaarlijks rente (via de bespaarde rente-systematiek) toegevoegd. Nu voorgesteld wordt dit niet meer te gaan toepassen (zie kader 3) zal de voorziening op peil gehouden worden met jaarlijkse stortingen ten laste van de begroting.